

Ökológiai közgazdaságtan

Kiss Károly, 2011

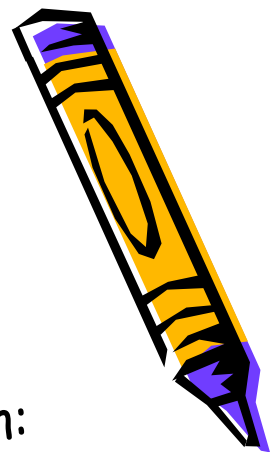
Ellentétes világszemléletek

Főáramú közgazdaságtan:

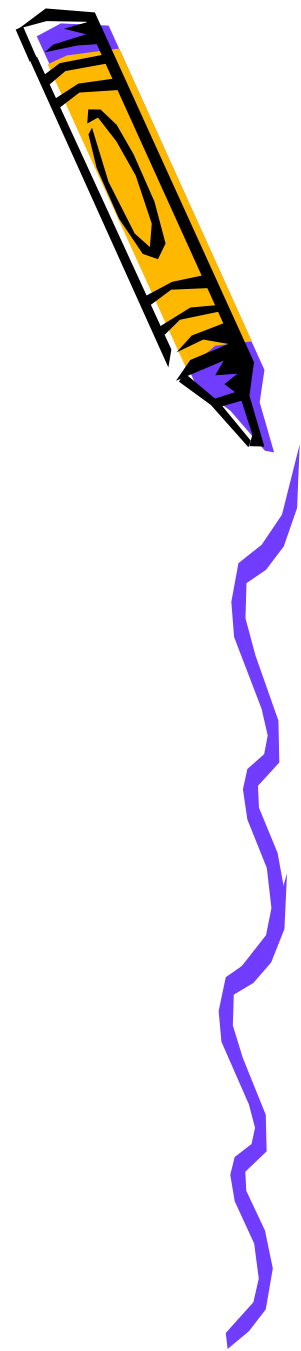
- Descartes-i filozófia, felvilágosodás, racionalizmus; newtoni mechanika
- mechanikus, redukcionista, leegyszerűsítő, determinisztikus
- szétválás
- előre látható
- ellenőrizhető
- dominancia

Ökológiai közgazdaságtan:

- keleti filozófiák, Budhizmus, misztika
- organikus, holisztikus, transzcendentális
- összetartozás
- bizonytalan
- ellenőrizhető
- alkalmazkodás

Metaökonómiai problémák

Tárgy és értékválasztás

- hagyományos
közgazdaságtan:
- a társadalom monetizált tevékenységei
  - anyagi vágyak korlátlan kielégítése (jólét)

- alternatív
közgazdaságtan:
- a gazdálkodás teljes rendszere (metaszemlélet)
  - ökológizáció és humanizáció

Módszertan

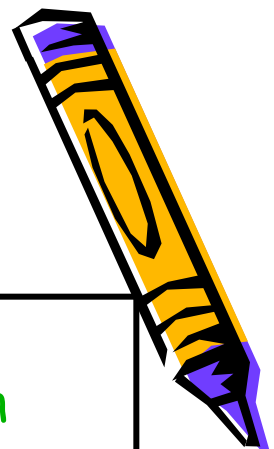
hagyományos közgazdaságtan:

- **pozitivista** (Arisztotelész nyomán) tények, tapasztalati általánosítások, de:
- a gazdasági tények értékterhelt percepciók (növekedés, jövedelmkülönbségek)
- a tapasztalati általánosítások kontextusfüggő szabályosságok (devizahitelesek)
- a gazdasági jelenségeket élettelen természettudományi objektumok mintájára kezeli (a restriktív demográfiai hatása)
- bizonytalanság
- erős saját érdek

alternatív közgazdaságtan:

- konstruktív metodológia:
- a gazdaság teljes rendszerét tekintetbe veszi
- új gazdálkodási minták és gazdaságszervezési formák feltárását kísérli meg az ökológizáció és humanizáció szellemében (pl. ártéri gazdálkodás, vizes élőhelyek)

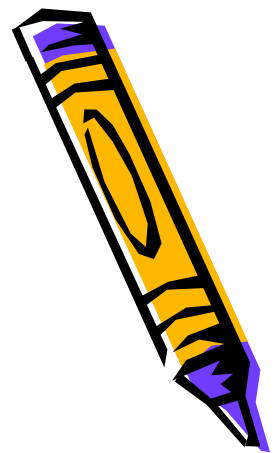
metaökonómiai problémák	hagyományos közgazdaságtan	ökológiai közgazdaságtan
Mi a közgazdaságtan tárgya?	a társadalom monetizált tevékenységei	a gazdálkodás teljes rendszere
Melyek a közgazdaságtan értékválasztásai?	az anyagi fogyasztás növelése	ökologizáció és humanizáció
Milyen a közgazdaságtan metodológiája?	pozitivista	konstruktív

Zsolnai László: Ökológia, gazdaság, etika.
Helikon, 2001.

Fő elvek

- Negatív visszacsatolás
- Átáramlásos gazdaság - cirkuláris gazdaság
- A természetes ciklusok utánzása (lásd bio-geo-kémiai ciklusok)
- Gazdaság → Társadalom → Természet, bioszféra
  - Polányi Károly: természetes és természetellenes beágyazódás (The Great Transformation)
- Az eltartóképeségen/kritikus terhelési küszöbökön belül kell maradni
- A környezeti etika értékalapelve: minden élő dolog önértékkel bír (Buddhizmus, Hinduizmus)

HINDUIZMUS

- Az ember a természet szerves része (evolúció)
- A Világegyetem minden elemét ugyanaz a szellemi erő hatja át
- Az emberi faj nem különül el a Földtől és annak más életformáitól
- Állatokhoz istenségek társulnak
- Ahimsza - erőszakmentesség: tehén, mint az állatok felé való jóindulat
- Minden életet tisztelő hozzáállás
- Hindu rítusban nagy jelentősége van a fáknak, gyümölcsöknek, növényeknek (tisztelet és imádat a virágzó fák felé - szentek)

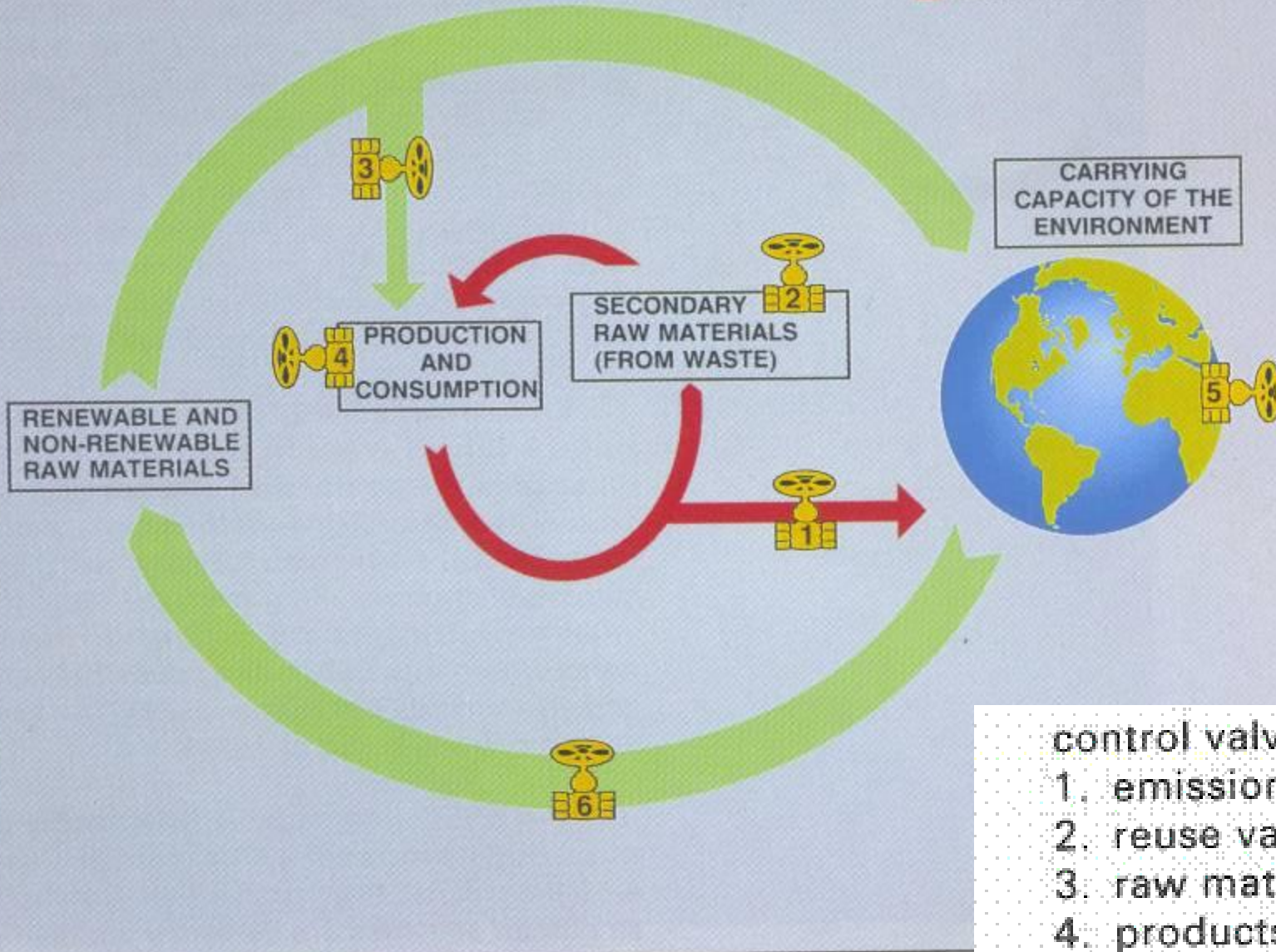

BUDDHIZMUS

- Szeretet, megértés, együttérzés vallása, erőszakmentesség
- Élőlények = érző lények, képesek boldogságra és szenvedésre
- Újjászületés és halál utáni életet hirdető filozófia
- Minden teremtmény rokonunk
- Élet tisztelete: szellemek folyókban, hegyekben, tavakban, ~~lombokban~~ - megsértésük esetén szárazság, árvány, betegség...

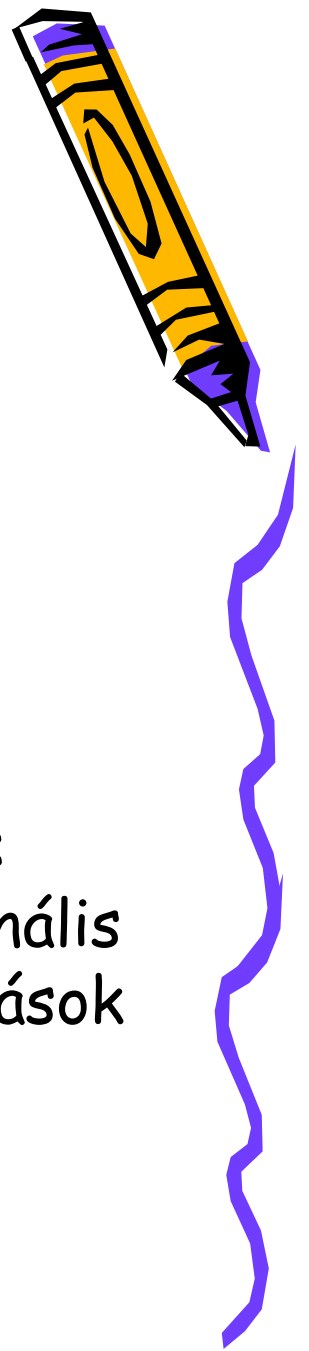
■ ECOLOGICAL SYSTEM
■ ECONOMIC SYSTEM

control valves:

1. emissions valves
2. reuse valves
3. raw materials valves
4. products valves
5. effects valves
6. recovery valves

Döntéshozatal

hagyományos
közgazdaságtan:

- nettó jelenérték
maximálása

ökológiai
közgazdaságtan:

- deontologikus (az
értékalapelveknek
megfelelő)
- következményelvű:
kockázatos (marginális
és bizonytalan hatások
esetén)

A fejlődés értelmezése

hagyományos közgazdaságtan:

- Pareto-szabály: ha legalább egy dimenzióban javulás történik, miközben egyetlen másik dimenzióban sem történik romlás

ökológiai közgazdaságtan:

- Rawls elve: a mindenkori legrosszabb állapotváltozó értékében bekövetkezett pozitív változás
- és Amartya Sen: a jólét „szabadságként” való felfogása

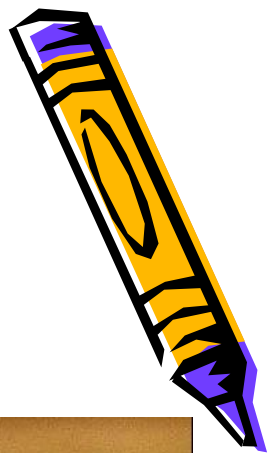
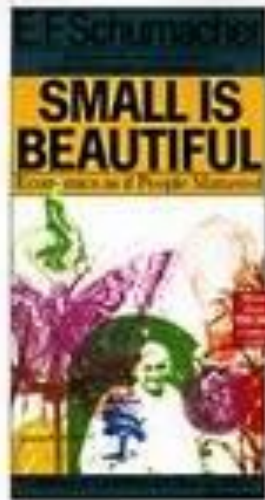
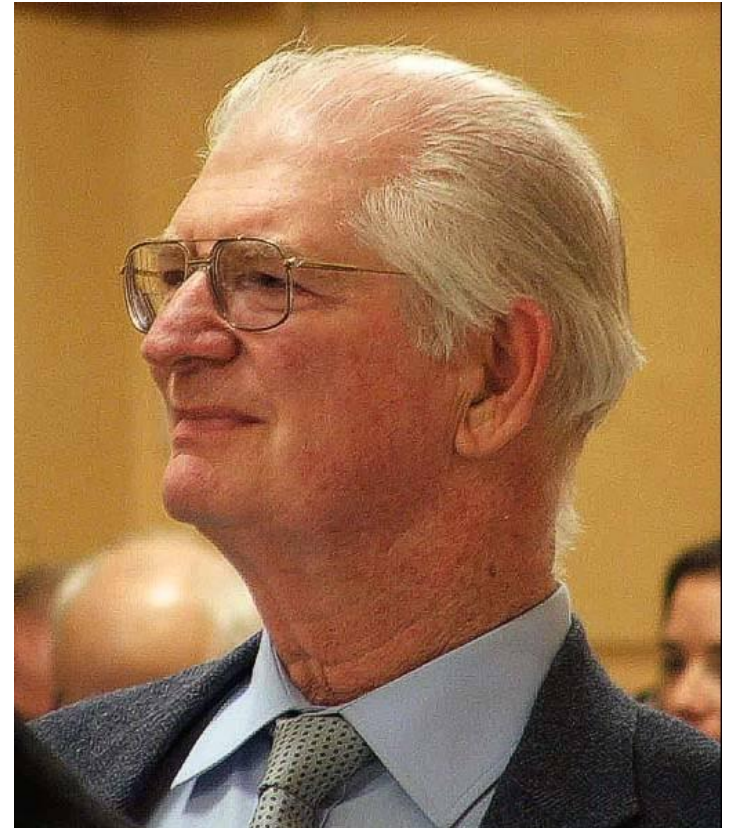

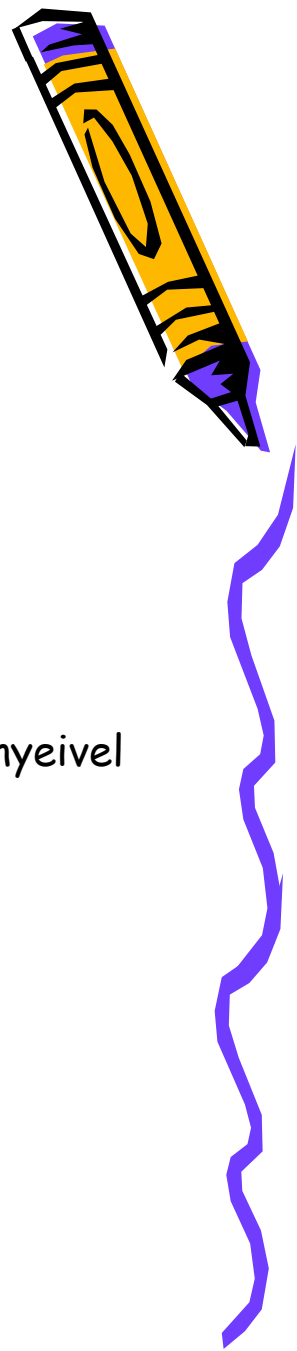
Képviselői

- Herman Daly
  - stacioner gazdaság
  - a piac nem dönthet
    - a természeti erőforrások felhasználásáról
    - a javak intergenerációs elosztásáról
  - ökológiai és politikai döntésre van szükség (melyek ár-meghatározóak, nem pedig árak által meghatározottak)
  - fenntartható gazdasági növekedés: oximoron
- Polányi Károly
  - természetbe ágyazott társadalom, társadalomba ágyazott gazdaság
  - a gazdaság „szubsztantív” értelmezése

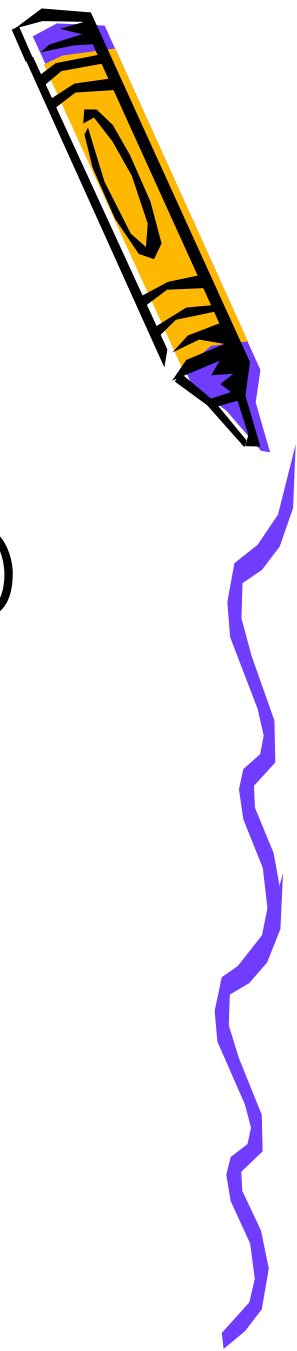

- E.F. Schumacher
  - Small is beautiful
  - a technológia emberléptékűsége
  - buddhizmus (a vágyak kielégítése helyett az emberi jellem tökéletesítése)
  - a négy kategória összemérhetetlen: költségek, hasznosság szempontjából
    - újratermelhető és
    - kimerülő erőforrások
    - anyagi javak és
    - szolgáltatások
- Georgescu Roegen
  - a standard közgazdaságtant megújította a termodinamika törvényeivel
  - biofizikai közgazdaságtan
- Robert Costanza
- Hans Opschoor
  - environmental space
- Ludwig von Bertalanffy

Specifikus eszközök

- Kvóták (H. Daly)
- Environmental space (H. Opschoor)
- A piaci koordináció szerepe

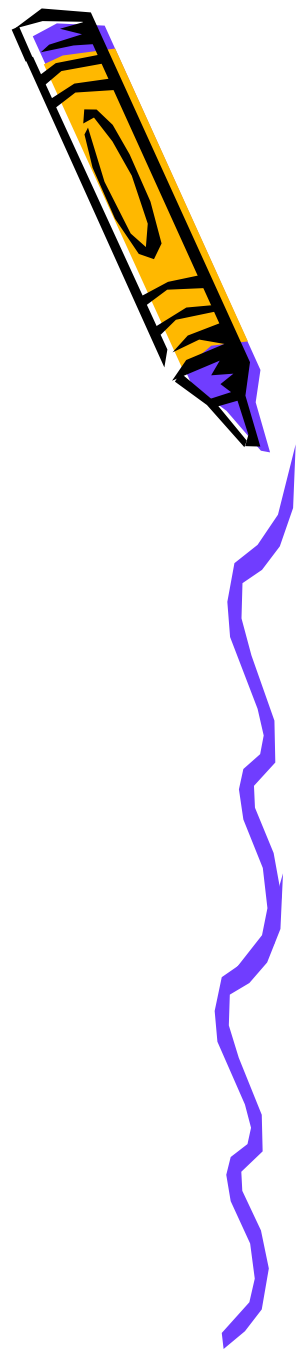
The CO₂ quota

CO₂/capita, tons

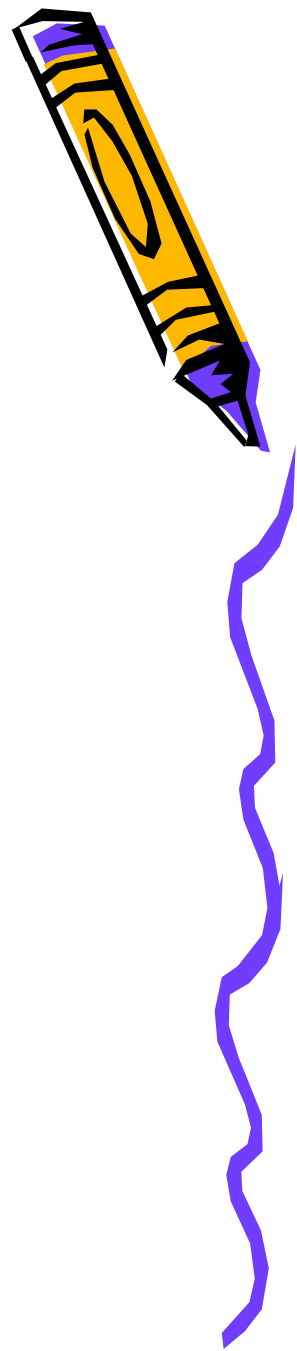
world average	3,8
USA	20,5
EU	8,3
Germany	10,1
Sweden	5,9
Denmark	10,4
Netherlands	10,9
Hungary	6,0
China	1,9
India	1,0

World average – 60% = 1,52 ton/capita

2,4 t/capita!!!

Ökológiai lábnyom

Report

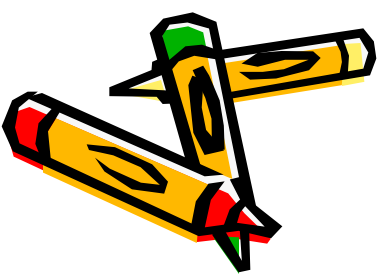
M. Buitenkamp, H. Vermeer, T. Wernke (editors)

Action Plan Sustainable Netherlands

milieu
defensie

Friends of the Earth Netherlands

Sustainable Netherlands
Les Pays Bas Soutenables
Los Países Bajos Sostenible

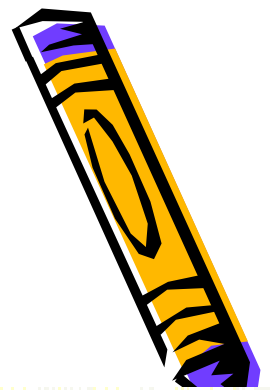

Table 1

Environmental space per capita in the Netherlands now and in the year 2010

	now	2010	% reduction
Energy (tonnes of CO ₂ emissions per year)	11	4.3	60
Freshwater (piped water in litres per day)	130	80	38
Aluminium (kg per year)	10-12	2	80
Agriculture (hectares)	0.45	0.25	45
Wood (cubic metres per year)	1.1	0.4	65

Forrás

Összeállításom jelentős részben
Zsolnai László: Ökológia, gazdaság,
etika c. könyvén alpszik (Helikon,
2001)

